

Zapisovanie do pamätnej knihy.

Foto Vladimír Košťál

príroda — vodu, čučoriedky, brusnice, maliny. Teší aspoň ochrana prírody, ktorú pociťuješ a vidíš dnes už všade v Tatranskom národnom parku. Sme veru mnoho dlžní našej krajine a prírode, ktorá je nám uštedrená v najkrajšom európskom priestore. Ktorá generácia a kedy bude mať šťastie prežívať veľkorysú výstavbu spomenutých horských oblastí, ktorá sa tak slubne začala rozvíjať v prvom SRP — no potom ustala. Aj takto núti myslieť Kriváň a rekordná návšteva turistov.

Národná púť sa uskutočnila podľa programu. Večer si mnohí oddýchli, najmä chlapci z Horskéj služby, ktorí boli pre túto akciu sústredení z celého Slovenska. Aj im patrí vďaka za zdarný priebeh podujatia. Veď až potom si každý uvedomil, že výstup toľkých ľudí naraz v jednom dni na Kriváň bol nielen geniálnou, ale aj veľmi riskantnou akciou. Boli aj nedisciplinovaní turisti, ktorí napriek výstrahe vystupovali na Kriváň priamo po chrbte. Väčšina však pozorne vystupovala po značenom chodníku, aby sa nezosunul nejaký kameň. Popoludní, asi o 15. hod., pohli sa síce kamene, ale nič sa neprihodilo. Večer sme sa v stane zdravotníkov dozvedeli, že k väčšiemu úrazu nedošlo. Iba jeden turista si vytkol nohu na Troch Studničkách. Okrem toho bolo ošetrovaných niekoľko odrenín a 16 prípadov opálení prudkým slnkom, najmä žien. Ani nie div. Veď muži, ženy i deti zamenili turistický odev za plavky, akoby šli na pláž. Ľudia z radosti nad krásnym dňom zabudli, čo je vhodné, človeka dôstojné na hory a národnú púť.

Ešte v ten večer pozdravil Kriváň výročie Slovenského národného povstania a turistov na Podbanskom plameňmi vavry, ktorú zapálili na jeho vrchole chlapci z Horskéj služby. Kriváň v mnohých zbudil a posilnil veľkú lásku k horám a k Vysokým Tatram.

Kiež by sa táto láska rozplamenila vo vavru nadšenia aj na poli činov a podnietila vo veľkorysom hospodárskom rozvoji našej vlasti aj intenzívne budovanie cestovného ruchu a turistiky.

AKO SME ROBILI ORIENTAČNÉ PRETEKY O POHAR SNP 1956

INŽ. OTO DOSEK

Orientačné preteky o pohár Slovenského národného povstania, ktoré boli tohto roku počas II. celoštátneho zrazu turistov na Podbanskom, sú za nami a nám prichodí niečo povedať o našej práci. Všetky podujatia, spojené so zrazom, sa vopred pripravovali a organizovali v kolektívoch, ktoré sa nijako netajili svojou činnosťou. Iba tí, čo mali vybrať trať pre preteky, museli prísne mlčať, aby sa pretekári ani len náznakom nedozvedeli dačo bližšieho o mieste pretekov. Toto tajnostkárstvo má určitý význam. V rivalite a v snahe získať prvenstvo sú pretekári ochotní už vopred prebehať krížom-krážom celý terén pretekov, ba aj ich široké okolie, aby im ani jeden potôčik či cesta neunikli, tobôž nejaký presný triangulačný bod či lesný

priesek. Zásada pretekov však je, že sa má postupovať neznámym terénom. Nuž a preto tie tajnosti.

Úloha nebola ľahká. Preteky sa vymykali z bežného rámca tým, že mali byť propagačné, názorné a prístupné najmä cudzím účastníkom, s ktorými sa vtedy naisto rávalo. Aby čas pretekov mohlo sledovať aj obecnosť, bolo treba voliť cieľ v blízkosti zrazového priestoru.

Kde však hľadať vhodný terén? Strmé veľhorské stránne Kamenistej, Krížnej či Kriváňa pre tento účel nevyhovovali. Fyzicky boli síce náročné, orientačne však veľmi jednoduché. Veľmi náročný terén medzi Bielym a Čiernym Váhom pri Východnej bol zasa odlahlý.

„Skúsme to okolo Malej Pálenice“ nadhodil

som zadumane a akosi sa mi ulahčilo, keď aj Boris a Ludo so mnou súhlasili. Pretiahnutý, zalesnený plochý chrbát bol orientačne ťažký. Bol však prístupný a blízko položený. „Len čo potom, ak to bude dostihová dráha?“ zarazil nás Boris. To sme predsa nechceli. Veď už dávno sa snažíme vylúčiť z orientačných pretekov zlý zvyk behať, pretože to nie je turistické. V podstate to možno zamedziť orientačne ťažkou traťou, na ktorej musí pretekár predovšetkým dokázať orientačné schopnosti a až potom fyzickú pripravenosť.

Mapa však hovorila inšie. Sieť turistických značiek veľmi ulahčovala orientáciu a celý priestor bol z dvoch strán úplne otvorený.

„Nemá zmysel lámať si tu hlavu. Skúsme to vonku!“ rozhodol Boris. Nemali sme námietky.

Sobotňajšie popoludnie bolo príkrátke, a tak sme sa rozhodli, že si obzrieme južnú časť smerom na Kokavské lúky. Z križovatky pri horárni sme sa pustili najprv na Malú Pálenicu. Akosi nás priťahovala, akoby bola chystala na nás pascu. Za horárňou sme vykročili niekoľko metrov po červenej značke, až sme prišli na priesek, vedúci od severovýchodu na juhozápad. Priesek viedol až po modro značenú cestu ako pekný chodník a miestami aj ako lesná cesta. Za modrou značkou sa však stratil na lúke. To sa nám zapáčilo. V mape totiž pokračoval v priamom smere ďalej.

„Veď my ťa nájdeme“, pomysleli sme si a už sme rezko kráčali lúkou, rozvinutí do rojnice. Les naproti však bol súmerne hustý a po prieseku tu nebolo ani stopy. Ludo však našiel hraničný kopec s vyhnutým kolikom. „Je v smere. Také hraničníky budú asi podľa celého prieseku,“ vyhlásil som. Verili mi, lebo vedeli, že som kedysi meriaval lesy. Keď však Ludo našiel ďalšie dva hraničníky mimo smeru, akosi som sa zarazil. Zbadali to obaja, no nedali nič na seba znaf. Cítil som, že prílišná sebadôvera by bola na škodu veci. „Zamerajme sa presne,“ navrhol som skromnejšie. Oplatilo sa nám to. Po chvíli hľadania v hustom lese sme narazili na kamenný jarok, ktorý pokračoval v smere nášho prieseku. A keď sa nám nad hlavami začali otvárať koruny, nik už nepochyboval, že ideme dobre. Za lesnou cestou sa nám priesek nadobro stratil, aj keď v mape pokračoval ešte vyše dvesto metrov až na druhý priesek, vedúci naň kolmo. Predierali sme sa ďalej, starostlivo merajúc kroky v danom smere. Buzolku sme z ruky ani z očí nepustili. Riadil som obidvoch do smeru, a preto som trochu zaostával. Ludo, ktorý šiel vpredu, zastal. „Čo nejdeš ďalej?“ — „Veď kam! Je tu samé bahno.“ Napokon si predsa len našiel akýsi chodniček. „Už som na

Na vrchole Kriváňa.

Foto Vladimír Košťál

prieseku!“ hlásil zďaleka. Ulahčene sme si oddýchli. Miesto prvej kontroly bolo presne určené. Dobré umiestenie a z dvoch strán krytý prístup dávali dobrú záruku, že si tu slabší orientátori trošku zopakujú lekcie z topografie.

Kótu 950, kde sme chceli v blízkosti umiestiť druhú kontrolu, už sme nestačili nájsť. Zotmelo sa skôr, ako sme čakali.

Prieseky sa nám akosi zapáčili pre ich orientačnú bezpečnosť a totožnosť s mapou. Pri výbere severnej časti trate sme umiestili kontrolu opäť na priesek. Miesto bolo dobre kryté v úžlabine a z tábora dobre prístupné, čo sme chceli využiť pre prípad, že by sme mali viesť po trati hosti.

Hľadali sme ďalej. Ranná rosa vo veľkých kropajach visela na ihličí. Nič nesvedčilo o tom, že by chcelo dnes vyjsť slnko. Ba i vretenička ležala na tráve, stočená bez záujmu o okolie. Prekročili sme ju opatrne, bez obáv, no v myšlienkach sme sa už zapodievali následkami jej nebezpečného uhryznutia. Mysleli sme najmä na pretekárov, idúcich v tenkých plátenných trampkách s nekrytými nohami. Naše obavy však boli zbytočné.

Slniečko však predsa vyšlo a Kriváň sa zaskvel v celej kráse. Dali sme príležitosť aj našim fotoaparátom. A potom sme sa pustili do doliny potoka Hybica. Sieť turistických značiek ako pavučina sa rozprestierala po celom priestore medzi Veľkou a Malou Pálenicou. Nebolo nám to vhod. Taká výpomoc v orientácii bola výhodná najmä pre slabších orientátorov „cestárov“ a „značkárov“, ktorí miesto postupu

Výstavná štvrt stanového mesta.

Foto Koloman Krivoš

podľa orientačne bezpečných terénnych útvarov radšej bežia po známej ceste alebo podľa značiek, i keď je vzdialenosť k cieľu väčšia.

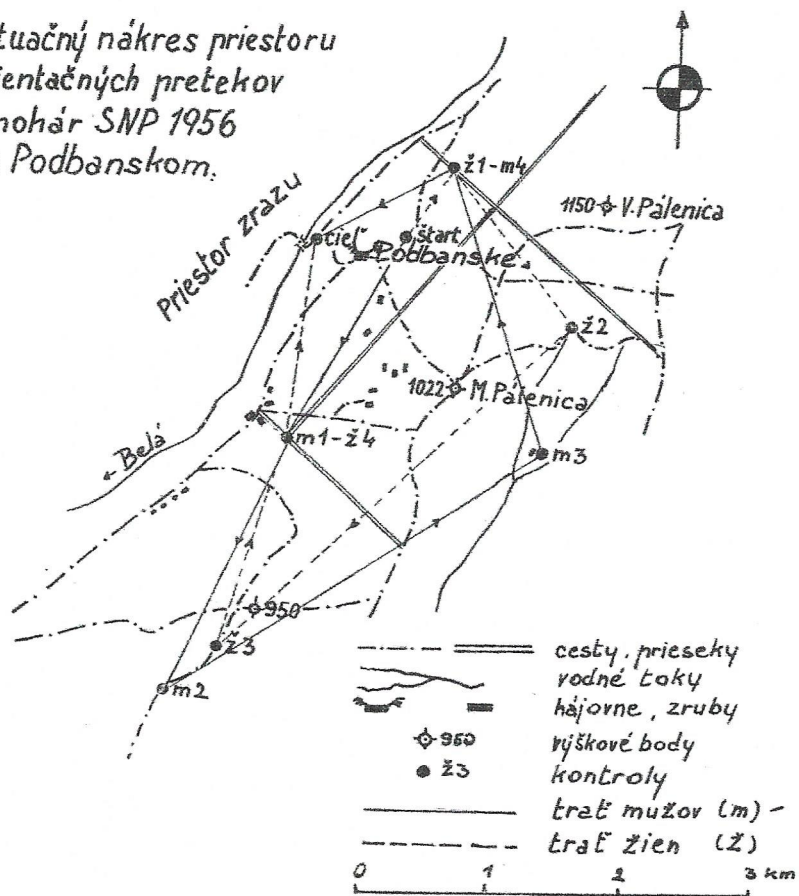
Dolu svahom k sútoku potokov sme sa zasa rozdelili do rojnice, aby každý sám hľadal najšhodnejšiu cestu. Nečakane sme však všetci zapadli do mokrade. Späť sa nám akosi nechcelo, boli sme zvedaví, ako to tu vyzerá. Kráčať v bahne vie hádam bocian. Nám sa to však nedarilo. Zamazaní od bahna, s premáčanými topánkami sme napokon volili to menšie zlo. Išli sme ďalej potokom. Bolo to rozhodne príjemnejšie kráčať po pevnom pieskovom dne ako zapadať do bahna. Zastali sme na ceste vedúcej na západ od Malej Pálenice. Bola to naša vytýčená tretia kontrola.

S uspokojením sme si sadli nad mapu a konštatovali sme, že niekoľkosto metrov na východ robí cesta oblúk. Je tam zrejme suchý chrbát a postup omnoho ľahší. Tu by sme mali dať limitovaný úsek! Prístup z predošlej kontroly bol správny jedine podľa tohto chrbtia. „Cestári“ by si museli nadbehnúť značný kus, čo by

ich zdržalo a vyčerpalo, a tí druhí, čo postupujú len podľa buzoly, „azimutári“, tí zapadnú do mokrade. Pre istotu sme si to ešte raz overili.

Domov sme sa pobrali cez Malú Pálenicu. Boli sme na ňu zvedaví, veď bola strediskom nášho priestoru. Sprvu po ceste a potom sme si to chceli skrátiť priamo na triangulačnú vežu. Veľa sme nemerali, ponáhľali sme sa, lebo sa akosi chystalo na dážď. Na krivánskej strane sa válali mraky a orientácia tým smerom nebola nijaká. V ostrom uhle sa nám triangel videl akosi ďaleko. „Podme priamo na cestu,“ navrhol Boris. Kráčali sme rovno proti svahu zarasteným rúbaniskom, ukradomky trhajúc dozreté maliny. Hore na ceste sme zbadali svoj omyl. Pálenica nás takmer napálila. Triangulačná veža bola posunutá o dobrý kilometer na juh, ba i modrá značka v porovnaní s mapou bola v teréne posunutá. Nič sme si z toho nerobili, lebo sme stáli práve na križovatke ciest na Malej Pálenici. Vedeli sme, že si to vynahradí na niektorých pretekároch.

Situačný náčrt priestoru
 orientačných pretekov
 o pohár SNP 1956
 na Podbanskom.

K článku V Stárku „Horným vrchom“ na str. 435–438

